

Драган Великић

Шнајдер

„Библија воли слике: сумња се на једном мјесту поистовјећује с угризом отровнице. Бог упућује Мојсија да направи змију од мједи и постави је високо да је сви могу гледати. Тако се ослобађају отрова сумње. А Бог је одсутан, бави се важнијим стварима. Или управо ничим, како му једино и приличи.“

Ово је одломак из недавно објављеног романа *Доба мједи* хрватског писца Слободана Шнајдера. Један од најбољих романа које сам прочитао у протеклих неколико година, и као такав моја препорука за деконтактацију од баналне домаће политичке бесмислице.

Између осталог, добра књига учи да увек сумњамо. А сумња јесте ујед отровнице за сваку власт, па је власти примарни задатак ускратити поданицима разлоге за сумњу.

Уколико наведени цитат применимо на нашу свакодневицу, змија од мједи су ванредни избори, већ други по реду за само две године. Ванредни избори сугеришу да имамо некакву специјалну, додатну прилику да одлучујемо у каквој ћемо држави живети, да нам власт великодушно нуди могућност да бирамо и када бирању време није, и ко би онда сумњао у тако дарезљиву власт. Јер, шта је то у шта бисмо могли да сумњамо?

Практично све!

Да нема тих редовних ванредних избора, схватили бисмо да никаквог избора и немамо. Све што нам се нуди, све то што можемо да бирамо, једном је већ било и понуђено и изабрано. И показало се као више или мање лош избор.

Када не бисмо били хипнотисани шареном лажом ванредних избора, разумели бисмо да излаз није у изборима, већ

Да нема тих редовних ванредних избора, схватили бисмо да никаквог избора и немамо. Све што нам се нуди, све то што можемо да бирамо, једном је већ било и понуђено и изабрано. И показало се као више или мање лош избор

у новим људима. Све те који се боре за власт, све смо их већ видели какви су кад освоје власт. Да није механичког зеца ванредних избора за којим се трчи као некада за Титовом штафетом, можда би постало очигледно да без нових људи у руководствима свих странака, нема ни излаза за ову тешку друштвену и економску ситуацију, нити могућности правих избора.

А на изборима се, ипак, нуде вечни, прастари кадрови. По томе влада консензус у свим странкама, а опсону омогућава наша змија од мједи.

И данашњи четрдесетогодишњаци стекли су током свог бирачког стажа увид у морални и политички хабитус наших лидера. Са изузетком Зорана Ђинђића (којег смо убили), нико у Србији није владао са визијом, вештином, знањем и храброшћу истинског реформатора. Уместо на великом стадиону, под рефлекторима и са судијама, нама више одговара игра на пољани, на мале голиће и по могућству без судије.

Јесмо ли ми баш такав сој? Треба ли да верујемо да смо рођени такви, или судбином предоређени? Зар смо ми само оно што сада јесмо, а не и све оно што смо некад били?

Рецимо, то са Шнајдеровом књигом. Деценијама смо живели са важном и вредном могућношћу да оно што је укоричено у добру књигу, било да је штампано у Загребу, Сарајеву или Мостару, лако проналазимо у себи најближој књижари. Како смо се тако лако лишили те погодности. Зашто сада не могу да вам препоручим књигу, капитални роман у естетском и значењском смислу, који тако дубоко продире у историју овога тла, а написан је на језику којим сви ми говоримо? То је само једна у низу малих и великих катастрофа којима смо се приклонили, а које још од времена Вука и Копитара нису биле на менију овог поднебља.

И зато учините напор, као личну субверзију времену зла које живимо, и пронађите у некој најближој књижари иза границе *Доба мједи* (Тим прес, Загреб 2015). Актуелна је то прича поднебља које је седамдесет година било једна држава, данас је регион, а сутра ко зна шта? Кроз породичну сагу потомака дунавских

Шваба, Слободан Шнајдер је у роману испричао причу свих нас.

„На овим земљописним ширинама стално се долазило, а да би то било могуће, стално се одавде и бјежало. Ратови су увијек исти... Турци насељавају Влахе, сијући сјеме нових ратова. Дио кршћана прелази Пророку... Почињу барокни ратови против Османлија... Принц Еуген развија своје барјаке и креће на Полумјесец. Кршћани, свих сљедби, опет бјеже... Овдје је збојег кључна фигура егзистенције.

Да нетко улази у туђу кућу као њезин нови господар, у кућу у којој се још жари пећ, а кревет још је топао, догодило се на овим земљописним ширинама не мање од милијун пута. Али за погођене, или за кориснике, то је увијек једном.“

Мислите о томе кад мислите о изборима.

Двоструки добитник НИН-ове награде, за романе *Руски прозор* (2007) и *Иследник* (2015), а власник је и награда „Меша Селимовић“ и „Милош Црњански“